

KIMBERLY BRUBAKER BRADLEY

# *Războiul care mi-a salvat viața*

Traducere din engleză și note  
de Iulia Arsintescu

ARTHUR

— Ada! Pleacă de la fereastră! s-a răstit mama.

M-a apucat de braț, m-a tras, iar eu m-am rostogolit de pe scaun și am căzut pe podea.

— Îl salutăm pe Stephen White, atâta tot.

Știam bine că nu trebuia să-i răspund, dar uneori mă lua gura pe dinainte. În vara aceea aveam să învăț să lupt.

Mama m-a plesnit. Tare. M-am izbit cu capul de piciorul scaunului și câteva clipe am văzut stele verzi.

— Nu vorbești cu nimeni! a zis mama. Te-am lăsat la geam de bună la suflet ce sunt, dar îl bat în scânduri dacă mai scoți nasul; darmită să vorbești cu cineva!

— Dar Jamie e-afară, am mormăit eu.

— Și de ce n-ar fi? a zis mama. El nu-i olog ca tine.

Mi-am mușcat buzele împiedicând cuvintele să iasă și am scuturat din cap ca să mă dezmeticesc. Apoi am văzut urma de sânge de pe podea. Dumnezeu! Nu-l curățasem pe tot, azi după-amiază! Dacă îl vedea mama, punea lucrurile cap la cap cât ai clipi și dădeam de naiba! M-am târât pe fund până am acoperit pata de sânge și mi-am strâns sub mine piciorul beteag.

— Mai bine mi-ai face un ceai, a zis mama.

S-a așezat pe marginea patului și a început să-și ruzeze ciorapii în jos, fluturându-mi pe sub nas picioarele ei sănătoase.

— Îndată plec la lucru.

— Da, mamă.

Am tras scaunul de la geam într-o parte ca să ascund sângele. M-am târât pe podea, cu piciorul plin de zgaibe ferit de ochii mamei. M-am cățărat pe cel de-al doilea scaun din casa noastră, am aprins ochiul mașinii cu gaz și am pus ceainicul deasupra.

— Taie-mi niște pâine și picură untură pe felii. Pregătește câteva și pentru fratele tău.

Apoi a râs.

— Dacă mai rămâne ceva pâine, arunc-o pe fereastră. Să vedem dacă îi place lui Stephen White ce mănânci tu la cină. Ce zici de asta?

N-am spus nimic. Am tăiat două felii groase de pâine, iar pe restul am îndesat-o în spatele chiuvetei. Jamie nu intra oricum în casă decât după ce pleca mama, iar el împărțea întotdeauna mâncarea cu mine.

Când ceaiul a fost gata, mama a venit să-și ia cana.

— Văd cum te uiți, fetițo, a zis ea. Să nu crezi că mă poți duce de nas. Ai noroc că te accept așa cum ești. Habar n-ai tu cât de rău ți-ar putea fi.

Îmi pusesem și mie o cană de ceai. Am luat o înghițitură zdravănă și am simțit lichidul fierbinte alune-cându-mi pe gât până în măruntaie. Mama nu glumea. Dar nici eu.

Există tot felul de războaie.

Povestea pe care v-o spun a început în urmă cu patru ani, odată cu vara anului 1939. Anglia se afla în pragul unui alt Mare Război, cel în mijlocul căruia suntem acum. Cei mai mulți oameni se temeau. Eu aveam zece ani (dar pe-atunci nu-mi știam vârsta) și chiar dacă

auzisem de Hitler – fragmente de discuții și vorbe rătăcite care zburau de pe străduță până la fereastra mea de la etajul trei – numele lui nu mă îngrijora deloc, la fel cum nu mă îngrijora niciun alt război între națiuni. Din ce v-am povestit până acum ați putea crede că eram în război cu mama, dar primul meu război, cel pe care îl purtam în acel iunie, se ducea între mine și fratele meu.

Jamie avea o claie mare de păr castaniu-închis, ochi de înger și suflet de drăcușor. Mama zicea că are șase ani și că în toamnă urma să meargă la școală. Spre deosebire de mine, avea picioare sănătoase cu două labe mari. Le folosea ca să fugă de mine.

Îmi era groază să rămân singură.

Apartamentul nostru era de fapt o cameră la etajul trei deasupra crâșmei în care muncea mama noaptea. Dimineața dormea până târziu și îmi revenea mie sarcina să-i dau lui Jamie ceva de mâncare și să-l țin ocupat, să nu facă gălăgie până când se gândea ea să se trezească. Pe urmă, mama ieșea la cumpărături sau ca să stea de vorbă cu femeile de pe străduța noastră; uneori îl lua cu ea și pe Jamie, dar de cele mai multe ori îl lăsa acasă. Seara, mama se ducea la lucru, iar eu îi dădeam lui Jamie ceai, îi cântam până adormea. Făceam asta de când mă știam, încă de când Jamie era în scutec, prea mic ca să stea pe oliță.

Ne jucam, cântam și urmăream lumea de la geam – vânzătorul de gheață cu căruciorul lui, negustorul de haine vechi cu mârțoaga flocoasă după el, bărbații care se întorceau seara acasă de la docuri și femeile care întindeau rufele proaspăt spălate și stăteau de vorbă din pridvor. Copiii săreau coarda pe stradă și se jucau de-a prinselea.

Aș fi putut coborî scările încă de pe atunci. Aș fi putut merge în patru labe sau m-aș fi putut târî pe fund. Nu eram neajutorată. Dar singura dată când mă aventurasem afară, a aflat mama și m-a bătut până mi-a dat sângele.

— Nu ești decât o rușine, țipase ea. Un monstru, cu piciorul ăla oribil! Crezi că vreau să-mi vadă lumea păcatul?

M-a amenințat că mă aruncă pe fereastră dacă mai cobor vreodată. Întotdeauna folosea amenințarea asta.

Aveam laba piciorului drept mai mică și răsucită, cu vârful întors spre cer și cu toate degetele în aer și atingeam pământul cu ce-ar fi trebuit să fie dosul labei. Bineînțeles că nici glezna nu-mi funcționa cum trebuie și mă durea de fiecare dată când mă sprijineam în ea, așa că de când mă știam nici nu prea pășeam pe piciorul acela. În schimb mă descurcam târându-mă în patru labe. N-am protestat că stăteam tot timpul în cameră, atâta vreme cât l-am avut și pe Jamie cu mine. Dar Jamie crescuse și voia să fie cu ceilalți copii, să se joace pe stradă.

— Cum să nu vrea? a zis mama. El e normal.

Iar lui Jamie i-a spus:

— Tu nu ești ca Ada. Tu poți să te duci unde-ți place.

— Nu poate, am zis eu. Trebuie să stea undeva să-l văd și eu.

La început așa a făcut, dar pe urmă s-a împrietenit cu o gașcă de băieți și o ștergea de sub ochii mei cât era ziua de lungă. Se întorcea acasă cu povești despre docurile de pe Tamisa, unde vapoare uriașe descărcau marfă adusă din toată lumea. Mi-a povestit despre trenuri și depozite mai mari decât tot blocul nostru de

apartamente. Văzuse St. Mary, biserica după ale cărei clopote țineam socoteala timpului. Vara, când se mărea ziua, rămânea afară tot mai târziu, până când a început să vină la mult timp după ce pleca mama. Era mai mereu plecat, dar mamei nu-i păsa.

Camera în care eu rămâneam era o închisoare. Abia puteam îndura zăpușeala, liniștea și pustiul.

Am încercat orice ca să-l fac pe Jamie să rămână acasă. M-am așezat în fața ușii ca să nu poată ieși, dar era deja mai puternic decât mine. M-am rugat de el și m-am rugat de mama. L-am amenințat pe Jamie, iar într-o zi i-am legat mâinile și picioarele în timp ce dormea. *Îl obligam* să stea cu mine!

Jamie s-a trezit. N-a țipat, n-a urlat. A înjurat o dată și pe urmă a zăcut neajutorat, uitându-se la mine.

Lacrimile au început să-i alunece pe obraji.

L-am dezlegat cât am putut de repede. M-am simțit un monstru. La încheietura mâinii îi rămăsese o dungă roșie unde strânsesem sfoara prea tare.

— Nu mai fac, i-am zis. Promit, nu mai fac asta niciodată.

Dar lacrimile continuau să-i curgă. Am înțeles. N-o să-i mai fac rău lui Jamie cât voi trăi. N-o să-l mai lovesc niciodată, nici măcar o dată.

Altfel, deveneam ca mama.

— Rămân în casă, a șoptit el.

— Nu, am zis. Nu. Nu-i nevoie. Dar bea niște ceai înainte să pleci.

I-am dat o cană de ceai și o felie de pâine cu untură. În acea dimineață nu eram decât noi doi. Mama nu știu pe unde umbla. L-am mângâiat pe Jamie pe cap, l-am

sărutat pe frunte, i-am cântat și am făcut tot ce-am putut ca să-l văd zâmbind.

— Oricum o să mergi curând la școală, am zis, uimită că nu înțelesesem asta pe deplin până atunci. Ai să fi plecat ziua-ntreagă, dar eu o să mă descurc. O să fac în așa fel încât să-mi fie bine.

L-am convins să iasă afară la joacă și i-am făcut cu mâna de la geam.

Apoi am făcut ce-ar fi trebuit să fac de la bun început. Am învățat să merg.

Dacă puteam merge, poate că mamei nu i-ar mai fi fost așa de rușine cu mine. Poate reușeam să ascundem cumva piciorul olog. Poate reușeam să ies din cameră, să stau și eu cu Jamie sau măcar să mă pot duce până jos la el, dacă avea nevoie.

Așa s-a întâmplat, dar nu chiar cum îmi închipuisem eu. Până la urmă, ce m-a eliberat a fost o combinație între sfârșitul micului meu război cu Jamie și începutul marelui război cu Hitler.

Am început chiar de atunci. M-am ridicat de pe scaun și am pus amândouă picioarele pe podea. Picioarul stâng, cel bun. Picioarul drept, cel olog. Am îndreptat genunchii și, apucând strâns spătarul scaunului, am stat în picioare.

Trebuie să înțelegeți exact care era problema. Bineînțeles că puteam sta în picioare. Puteam chiar să sar într-un picior, dacă voiam. Dar mă mișcam mult mai iute în patru labe, iar camera noastră era așa de mică, încât nu-mi băteam capul să mă ridic prea des. Mușchii picioarelor mele, mai ales de la dreptul, nu erau învățați cu asta. Îmi simțeam spinarea slabă. Dar astea erau lucruri secundare. Dacă ar fi trebuit doar să stau în picioare, m-aș fi descurcat.

Ca să merg, însă, trebuia să calc pe piciorul olog. Să mă las cu toată greutatea pe el, să ridic de jos celălalt picior și să nu cad pentru că nu-mi puteam ține echilibrul sau din cauza durerii care mă săgeta.

În acea primă zi am stat în picioare acolo, lângă scaun, clătinându-mă. Mi-am mutat cu grijă o parte din greutate de pe stângul pe dreptul. Mi s-a tăiat răsuflarea.

Poate că n-ar fi fost atât de greu dacă aș fi mers de la început. Poate că oasele mele strâmbe și răsucite de la gleznă s-ar fi obișnuit. Poate că pielea fragilă care le acoperea s-ar fi înăsprit.